

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ»

Ступінь освіти	<u>Доктор філософії</u>
Спеціальність	<u>281 Публічне управління та адміністрування</u>
Освітня програма	<u>Публічне управління та адміністрування</u>
Тривалість викладання	<u>2 рік / 3-й семестр / 5, 6 чверть</u>
Кількість кредитів	<u>4 кредити ЄКТС (120 годин)</u>
Заняття:	
лекції:	<u>2 години на тиждень</u>
практичні заняття:	<u>2 години на тиждень</u>
Мова викладання	<u>Українська</u>

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладач:

Бородін Євгеній Іванович

д. і. н., професор, професор кафедри

Персональна сторінка:

E-mail: [Borodin.Ye.I@nmu.one](mailto:borodin.ye.i@nmu.one)

Тарасенко Тетяна Миколаївна

д. держ. упр., доцент, доцент кафедри

Персональна сторінка:

E-mail: Tarasenko.T@nmu.one

1. Анотація до курсу

Розвиток європейського простору вищої освіти та вітчизняної системи вищої освіти визначає завдання сучасної підготовки кадрів для сфери публічного управління та адміністрування. Важливою складовою підготовки аспірантів є формування у них загальних і професійних компетентностей щодо використання дидактичних методів навчання відповідно до сучасних підходів педагогіки вищої школи та андрагогіки, розвиток особистих якостей з метою підвищення спроможності до здійснення викладання та навчання на програмах підготовки і професійного навчання.

У процесі вивчення дисципліни Ви ознайомитеся з тенденціями розвитку європейського простору вищої освіти, основами дидактики вищої освіти, сучасними педагогічними технологіями

у закладах вищої освіти, сучасними методами навчання дорослих, особливостями системи професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Під час практичних занять, самостійної роботи будуть створені умови для розвитку навичок використання сучасних педагогічних технологій у вищій освіті на основі підготовки та проведення навчальних занять, виконання індивідуального завдання.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування загальних та професійних компетентностей щодо використання сучасних педагогічних технологій у вищій освіті, навчанні дорослих, розвиток особистих якостей для підвищення спроможності до здійснення навчання та викладання на програмах підготовки і професійного навчання у галузі публічного управління та адміністрування.

Завдання курсу:

- опанувати концептуальні та методологічні засади педагогічних технологій, особливості їх застосування під час організації конкретного освітнього процесу на основі сформованих знань про педагогічну технологію, види інноваційних педагогічних технологій та їх особливості;
- обґрунтовано обирати і ефективно використовувати педагогічні технології, методи і засоби навчання й виховання з метою розв’язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, забезпечення запланованого рівня особистісного та професійного розвитку здобувачів вищої освіти;
- формувати творче, критичне, професійно-педагогічне мислення і діяльність за рахунок виконаних індивідуальних теоретичних і практичних завдань;
- творчо застосовувати в процесі наукового дослідження та в практичній педагогічній діяльності прогресивні наукові ідеї, педагогічні інновації;
- визначати перевагу та доцільність вибору тієї чи іншої технології навчання в процесі фахової підготовки здобувачів вищої освіти, шляхи безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- продемонструвати розуміння: тенденцій розвитку вищої школи в Україні в умовах європейського простору вищої освіти; сучасних вимог до технологій навчання у закладі вищої освіти (особистісно-орієнтовані, інноваційні педагогічні технології у вищій школі, самоосвіта у системі навчання у закладі вищої освіти);
- продемонструвати здатність практично використовувати: методи навчання у вищій школі (лекції, семінарські, практичні, тренінгові заняття, ділова гра, консультація, індивідуальне завдання, самостійна робота студента); сучасні науково-педагогічні технології навчання (особистісно-орієнтовані, розвивальні, навчання як дослідження, групова навчальна діяльність, нові інформаційні технології навчання), методи педагогічної комунікації, оцінки діяльності викладача в системі забезпечення якості навчання;
- продемонструвати здатність організовувати та проводити навчальний процес: розробка методики підготовки та проведення лекції, семінарських та практичних занять у закладі вищої освіти, підготовка різних форм завдань для опитування студентів, активізація пізнавальної активності студентів на семінарському та практичному занятті, використання сучасних інноваційних технологій на навчальних заняттях;
- продемонструвати розуміння тенденцій розвитку системи професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад; особливостей методів навчання дорослих;
- продемонструвати практичні навички щодо застосування компетентнісного підходу до підготовки кадрів у сфері публічної служби;
- продемонструвати здатність забезпечувати наближення методів навчання до потреб слухачів галузі «Публічне управління та адміністрування» та сучасних теорій, технологій публічного управління.

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політика курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання	Лекція	Силабус Презентація курсу Рекомендовані джерела	–
	Тема 1. Заклади вищої освіти в Україні у контексті розвитку європейського простору вищої освіти		Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурс	–
	Практичне заняття за темою 1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки. Інноваційні технології у вищій освіті та викладач майбутнього.	Практичне заняття	Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
2	Тема 2. Основи дидактики вищої освіти	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
3	Тема 3. Сучасні вимоги до технологій навчання у закладі вищої освіти	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття за темою 3. Вплив процесу цифровізації на формування вимог до технологій навчання у закладі вищої освіти	Практичне заняття	Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
4	Тема 4. Основні сучасні педагогічні технології у закладі вищої освіти	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття за темою 4. Ситуаційне навчання – кейс-стаді. Імітаційні технології навчання (ігрові, дискусійні). Інформаційні технології. Технології дослідницького навчання у ЗВО.	Практичне заняття	Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
5	Тема 5. Лекційні, семінарські та практичні заняття у вищій школі	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття за темою 5. Презентація результатів виконання індивідуального завдання. Практикум у формі дидактичної підготовки лекційного заняття за тематикою дисертаційного дослідження	Практичне заняття	Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-30
6	Тема 6. Особливості системи професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття за темою 6. Кращі практики впровадження освітніх інновацій в системі професійного навчання публічних службовців в Україні	Практичне заняття	Презентації здобувачів	0-10
7	Тема 7. Сучасні методи навчання дорослих	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси Анкети у MS Forms	–
	Практичне заняття за темою 7. Самоосвіта, саморозвиток у системі навчання у закладі вищої освіти. Неформальна та інформальна освіта. Тест.	Практичне заняття	Силабус Тест для проведення заліку	0–30

Індивідуальне завдання

Практикум. Вивчення дисципліни передбачає виконання **індивідуального завдання** у формі підготовки навчального заняття. Індивідуальне завдання спрямовано на визначення кінцевого рівня знань і набутих навичок аспірантів зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» з дисципліни «Сучасні педагогічні технології у вищій освіті».

Завдання та вимоги:

1. Підготуйте за тематикою вашого дисертаційного дослідження лекційне заняття.
2. Оформлення навчального заняття у вигляді презентації до 20 хв., дискусія – 15 хв.
3. 4. Результати індивідуального завдання оцінюється за такими критеріями:
 - відповідність плану заняття вимогам, які висуваються до проведення лекційних занять;
 - відповідність підготовленого матеріалу темі заняття;
 - відповідність методів навчання завданням лекції;
 - цілісність та послідовність матеріалу;
 - зрозумілість, доступність подачі матеріалу;
 - визначення виду і форми контролю знань;
 - якість джерельної бази та рекомендованої літератури до вивчення обраної теми навчального заняття;
 - якість формулювання контрольних питань до теми лекційного заняття;
 - конкретність відповідей на поставлені питання під час обговорення;

Індивідуальна робота аспіранта на підставі виконання та захисту індивідуального завдання (практикум) (30 %).

5. Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до за стосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 8-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *участі у дискусіях* під час інтерактивних лекцій, виконанню та *презентації результатів індивідуального завдання*, зміст якого описано у розділі 4 (участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 8-го кваліфікаційного рівня за НРК (доктор філософії)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів

за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). Загалом за участь у дискусіях і захист результатів виконання індивідуального завдання отримується **максимум 60 балів**.

Практичні роботи (індивідуальні і командні завдання, розподіл балів див. у табл. розділу 4) виконуються під час практичних занять (презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 8-го кваліфікаційного рівня за НПК (доктор філософії)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»: http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перекладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відраджень, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні джерела:

1. Про освіту : закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Про вищу освіту: закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти : закон України від 18 грудня 2019 р. № 392-IX.
4. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261.
5. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776. URL : <https://mon.gov.ua/ua>
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/all>.
7. Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах : лист МОН України від 26 лютого 2010 р. № 1/9-119. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.
8. Рекомендації з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін у закладах вищої освіти. Додаток 1: лист МОН України від 9 липня 2018 р. № 1/9-434. URL : <https://mon.gov.ua/ua>.
9. Рекомендації до структури та змісту робочої програми навчальної дисципліни. Додаток 2 : лист МОН України від 9 липня 2018 р. № 1/9-434. «URL : <https://mon.gov.ua/ua>.
10. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : постанова Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-%D0%BF#Text>.
11. Концепція реформування та стратегії розвитку Національної академії державного управління при Президентові України на 2017 – 2021 роки. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/80/files/7ac41dee-5163-4ad5-b3d3-d37ed84d5bf6.pdf>.
12. Про деякі питання професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 13 січня 2016 р. № 19.
13. Деякі питання реформування системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2016 р. № 674.
14. Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства з питань державної служби України від 26 листопада 2019 р. № 211-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0005-20#Text>.
15. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання та моніторингу виконання індивідуальної програми підвищення рівня професійної компетентності державного службовця (індивідуальної програми професійного розвитку : наказ Національного агентства з питань державної служби України від 6 лютого 2019 р. URL: <https://nads.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shchodo-skladannya-ta-monitoringu-vikonannya-individualnoyi-programi-pidvishchennya-rivnya-profesijnoyi-kompetentnosti-derzhavnogo-sluzhbovcya-indi>.
16. Про затвердження Порядку нарахування кредитів ЄКТС за результатами професійного навчання : наказ Національного агентства з питань державної служби України від 12 грудня 2019 р. № 226-19. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE34259.html.
17. Освітньо-наукова програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування. Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування : рішення Вченої Ради Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України від 2 липня 2020 р. № 04/234.
18. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. МОН. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf>.

Основна література:

1. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
2. Аналіз стану та основні підходи з оцінювання якості надання освітніх послуг закладами вищої освіти України : монографія / за ред. С. Л. Лондара ; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2021. 160 с.
3. Михайліченко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології: навч. посіб. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016 583 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Yaroslav-Rudyk/publication/316190546_Osvitni_tehnologii/links/58f5e5700f7e9b6f82e99e92/Osvitni-tehnologii.pdf.
4. Волошина О. В. Педагогіка інновацій у вищій школі. Навчально-методичний посібник: Вінниця, 2014. 161 с. URL: https://library.vspu.edu.ua/polki/akredit/kaf_4/voloshina2.pdf.
5. Академічний бізнес-інкубатор: організаційно-методичне забезпечення впровадження інновацій : практ. посіб. / за заг. і наук. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро : Принта, 2013. 120 с.
6. Болонський процес у фактах і документах / Упорядники Степко М. Ф., Болюбаш Я. Я., Шинкарук В. Д., Грубінко В. В., Бабин І. І. Київ-Тернопіль: Економічна думка, 2003. 52 с.
7. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посібник / за ред. В. Г. Кременя. Авторський колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабина. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.
8. Гончаренко С. У. Формування у дорослих сучасної наукової картини світу: монографія. Київ: ІПОД НАПН України, 2013. 220 с. URL: file:///D:/User1/Downloads/Goncharenko_Monogr-2013_.pdf.
9. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: навчально-методичний посібник / Т. М. Димань, О. А. Боньковський, А. Г. Вовкогон. БНАУ, 2017. Одеса: НУ «ОМА», 2017. 106 с. URL: http://193.138.93.8/bitstream/BNAU/603/1/european-higher-education-area-and-the-bologna-process_17_09_2017.pdf.
10. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В. Київ: НТУ, 2017. 172 с. URL: <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com/2019/01/18/itn/>.
11. Концепція освіти дорослих в Україні / укл.: Лук'янова Л.Б. Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. 24 с. URL : file:///D:/User1/Downloads/2011_concept_Lukianova.pdf.
12. Публічна служба : навч. посіб. / С. М. Серьогін, Н. А. Липовська, Є. І. Бородін [та ін.] ; за заг. ред С. М. Серьогіна. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 384 с.
13. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/3558.pdf>.
14. Стрельников В. Ю., Брітченко І. Г. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МППК ПУЕТ. Полтава: ПУЕТ, 2013. 309 с. URL: <http://library.kr.ua/elib/strelnikov/posibnyk-Strelnikov.pdf>.
15. Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (20–21 квітня 2021 року, м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 304 с.
16. Сучасні тенденції та концептуальні шляхи розвитку освіти і педагогіки [зб. наук. пр.]: матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 19 травня 2021 р.). Київ, 2021. 111 с.
17. Інновації в освіті: перспективи розвитку : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 20 травня 2021 р.). – Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 357 с.

Допоміжна література:

1. Ашиток Н. Нова освітня реальність: дистанційна освіта у вищій школі в умовах пандемії. Молодь і ринок. 2021. № 3/189. С. 11–14. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/233972>.

2. Бойченко І.В., Бойченко М.І. Суспільна значущість академічних цінностей: моральний аспект освітньої комунікації. Буття людини в суспільстві: відносини, спілкування, духовність: системний виклад: монографія. – Київ: Промінь, 2012. С. 452–474.
3. Бойченко Н.М. Сучасний університет: ціннісно-етичний вимір: монографія. Київ: ПРОМІНЬ, 2015. 296 с.
4. Гуманізація публічної служби в Україні: науково-практичні засади : колект. моногр. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, Н. А. Липовська [та ін.]; за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2015. 253 с.
5. Павленко А. Ф., Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Д. О. Ільницький Дослідницькі університети: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні: монографія ; за заг. ред. д.е.н., проф. А. Ф. Павленка та д.е.н., проф. Л. Л. Антонюк. Київ: КНЕУ, 2014. 350 с.
6. Кремень В. Г. Філософія освіти: пошук пріоритетів: монографія: у 7 кн. Кн 2 Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Філософія людини і освіта / В. Г. Кремень. Київ : МП Леся, 2012. 523 с.
7. Реформування професійного навчання державних службовців в Україні: проблеми та перспективи : ДРІДУ НАДУ: колект. моногр. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, Н. А. Липовська, І. І. Хожило [та ін.] ; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна. Д : ДРІДУ НАДУ, 2012. 274 с.
8. Тарасенко Т. М., Пугач А.М. Соціальний розвиток молоді у сфері вищої освіти: державно-управлінський аспект: монографія. Дніпро : Пороги, 2017. 244 с.
9. Тарасенко Т. М. Виклики та перспективи розвитку публічно-управлінської освіти в Україні. Scientific and pedagogic internship «Innovative approaches to the optimization of the educational system for training specialists in public management and administration in Ukraine and Baltic countries»: Internship proceedings, November 15 – December 26. 2021. Riga, the Republic of Latvia: «Baltija Publishing», 2021. P. 10–13.
10. Андрущенко В. П., Предборська І. М., Пінчук Є. А., Степаненко І. В. Феномен університету в контексті «суспільства знань»: монографія (рукопис) / та ін. Київ, 2014. 256 с.
11. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти. Монографія. Полтава : Дивосвіт, 2016. 384 с. URL : <https://knute.edu.ua/file/MjkyMQ==/01d626453878c72a91c026651e5a0735.pdf>.
12. Бородін Є., Шевченко С. Забезпечення оцінювання якості вищої освіти в Україні як чинник розвитку її сучасних конкурентних переваг. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 1 до Вип. 36, Том VI (66) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ : Гнозис, 2015. С. 463–476.
13. Бородін Є. І., Чикаренко І. А. Е-навчання: нові можливості для підготовки та підвищення кваліфікації публічних службовців. Європейські принципи і стандарти підготовки публічних управлінців: орієнтири для України : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 5–6 листоп. 2015 р.) / [за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. М. Білинської, В. М. Сороко, Л. А. Гаєвської]. Київ: НАДУ, 2015. 312 с., С. 259–263.
14. Бородін Є. І., Тарасенко Т. М. Підготовка кадрів для публічного управління: стан та шляхи нормативно-правової бази. Правові аспекти публічного управління: теорія та практика : матеріали наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 14 грудня 2012 р. / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2012. С. 9–12.
15. Бородін Є. І., Калашник Н. С. Роль самоосвіти у підвищенні рівня професійного розвитку державних службовців: європейський досвід. Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. Вип. 2(13). С. 235–244.
16. Бородін Є. І., Чикаренко І. А. Розвиток проектних компетентностей публічних службовців: досвід реалізації он-лайн навчання. Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., Дніпро, 21 жовт. 2016 р. / за заг. ред. О. Ю. Бобровської. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. С. 187–189.
17. Бородін Є. І., Тарасенко Т. М. Законодавче забезпечення реформування системи професійного навчання державних службовців в Україні. Державне управління та місцеве

самоврядування : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2013. Вип. 1(16). С. 151–160.

18. Калашник Н. С., Бородін Є. І., Управління самоосвітою державних службовців : методичні рекомендації. Запоріжжя : ЗЦППКК, 2014. 23 с.

19. Прокопенко Л. Л., Т. М. Тарасенко Виховання та соціальний розвиток молоді як об'єкт впливу держави. Аспекти публічного управління. 2014. № 1-2(3-4) січень-лютий. С. 70–77.

20. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія / Ю. М. Рашкевич. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.

21. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи здобувачів наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування» / уклад. : Є. І. Бородін, О. Ю. Бобровська, Н. А. Липовська. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. 16 с.

22. Галузь науки «Державне управління» в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку : нац. наук. доп. / редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін. ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ващенко, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. проекту), д-ра наук з держ. упр., доц. О. М. Руденко (координатор проекту). Київ: НАДУ, 2012. 184 с.

Електронні ресурси:

1. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/vishcha-osvita>.
2. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. URL : <http://ipood.com.ua/>.
3. Національна академія педагогічних наук України. URL: <http://naps.gov.ua/>.
4. Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти». URL: <https://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/umo/>.
5. Атестація кадрів вищої кваліфікації. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii>.
6. Портал управління знаннями Національного Агентства України питань державної служби. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/news>.
7. Програма Еразмус+. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/erazmus+>.
8. Форум вищої освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/forum-vishoyi-osviti>.
9. Імідж сучасного педагога. Електронний науковий фаховий журнал. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/194093>.
10. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. Науковий фаховий журнал. URL: <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej>.
11. Журнал «Вища освіта України». URL: <http://umo.edu.ua/>.